

Elemzés

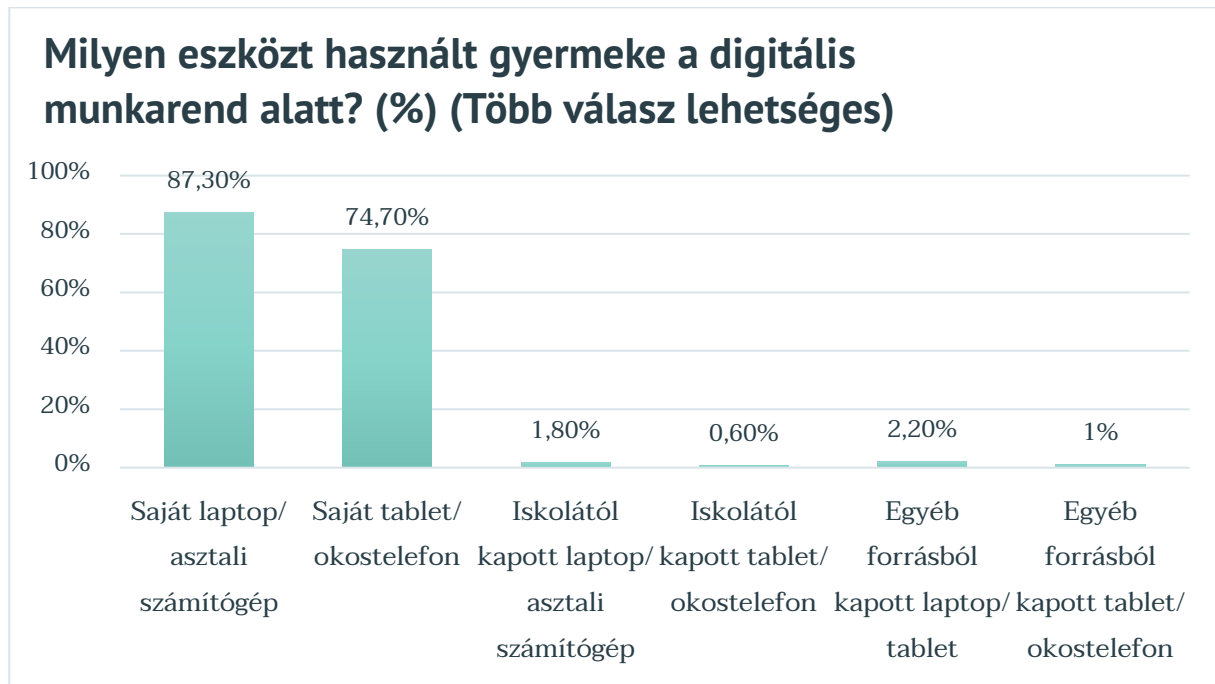
Hogyan zajlott a digitális átállás a köznevelésben?

A COVID-19 járvány hatására 2020 márciusától távolléti digitális munkarend formájában zajlott a köznevelésben a tanítás és a tanulás. Ez az új helyzet számtalan kihívás elé állította a pedagógusokat, a diákokat és a szülőket egyaránt. A Századvég Gazdaságkutató Zrt. kutatásának célja az volt, hogy felmérje a távolléti digitális munkarend során megvalósuló tanítási-tanulási folyamat sajátosságait és megismerje a köznevelés szereplőinek ezzel kapcsolatos tapasztalatait.

A felméréshez kvantitatív és kvalitatív módszereket alkalmaztunk, többek között: kérdőíves adatfelvételt végeztünk szülők és pedagógusok körében. A szülői adatfelvételben 1000 fő vett részt és a minta régió, településtípus és a kitöltő iskolai végzettsége szerint reprezentatív. A pedagógus adatfelvételben 9353 fő vett részt, a minta súlyozással településtípus és iskolatípus szerint reprezentatív.

A digitális oktatás technikai feltételek adottak voltak

A távolléti digitális oktatásban való részvételnek alapfeltétele volt a technikai eszköz és az internetelérés. **Felméréseinkből kiderült, hogy mind a pedagógusok, mind a diákok legnagyobb arányban a már rendelkezésre álló saját eszközeiket használták tanulásra és tanításra, a szülők válaszaiból tudható továbbá az is, hogy jellemzően korlátlan otthoni internettel rendelkeztek a diákok (86,5%).** Ezekből látható, hogy a technikai feltételek adottak voltak a távolléti digitális munkarend megvalósulásához. Amennyiben a pedagógusok vagy a diákok nem rendelkeztek saját eszközzel, az iskola biztosított nekik valamilyen technikai eszközt, jellemzően laptopot vagy asztali számítógépet.

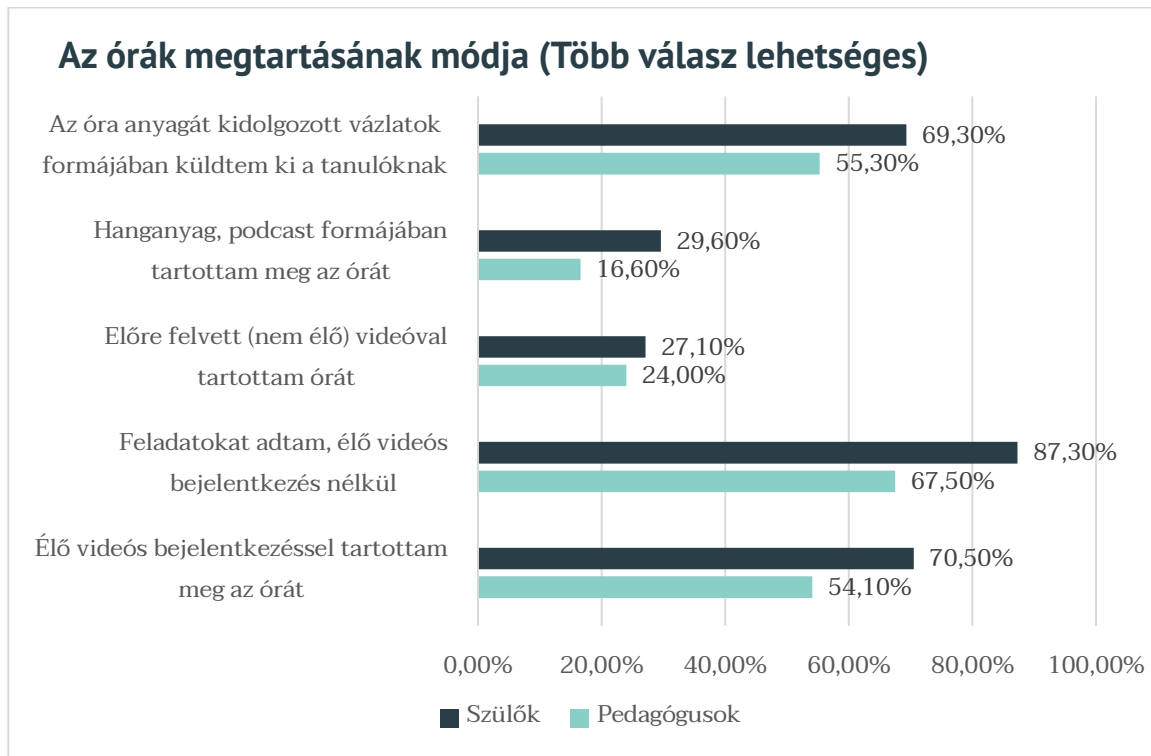
Forrás: Századvég: Digitális átállás a köznevelésben – Szülői adatfelvétel

Az eszközellátottság, mint alapfeltétel mellett a távolléti digitális munkarend megvalósulásának feltérképezéséhez fontos vizsgálni az órák megtartásának módját, a felmerülő nehézségeket és a hozzájuk kapcsolódó segítő rendszert, mint a minőség indikátorait, az időbeosztás alakulását, mint a leterheltség egyik indikátorát, valamint a hiányzások alakulását és a digitális munkarend diákokra gyakorolt hatását is.

Minden szereplőnek kihívást okozott a távolléti oktatás

A szülők tapasztalatai alapján a pedagógusok óratartási módszerei nagyon eltérőek voltak a tavaszi időszakban. A legtöbb pedagógus többféle megoldást alkalmazott. A leggyakrabban a szülők szerint a pedagógusok feladatokat küldtek a diákoknak élő „videós” bejelentkezés nélkül, ezt az élő videós bejelentkezéssel megtartott órák követték gyakoriságban. Meghatározó arányban tapasztalták azt a szülők tehát, hogy a gyerekeik tanárai nem tartottak online jelenléti órát, csak feladatokat küldtek vagy kidolgozott vázlatok formájában küldték el a tananyagot. **A szülők tapasztalatai összecsengtek a pedagógusok válaszaival.** A pedagógusok válaszai alapján látható, hogy legnagyobb arányban élő videós bejelentkezés nélkül küldtek feladatokat a diákoknak, második legnagyobb arányban kidolgozott

vázlatok formájában küldték el a tananyagot a diákoknak, míg harmadik leggyakoribb órartartási módszer az élő videós bejelentkezéssel tartott óra volt.

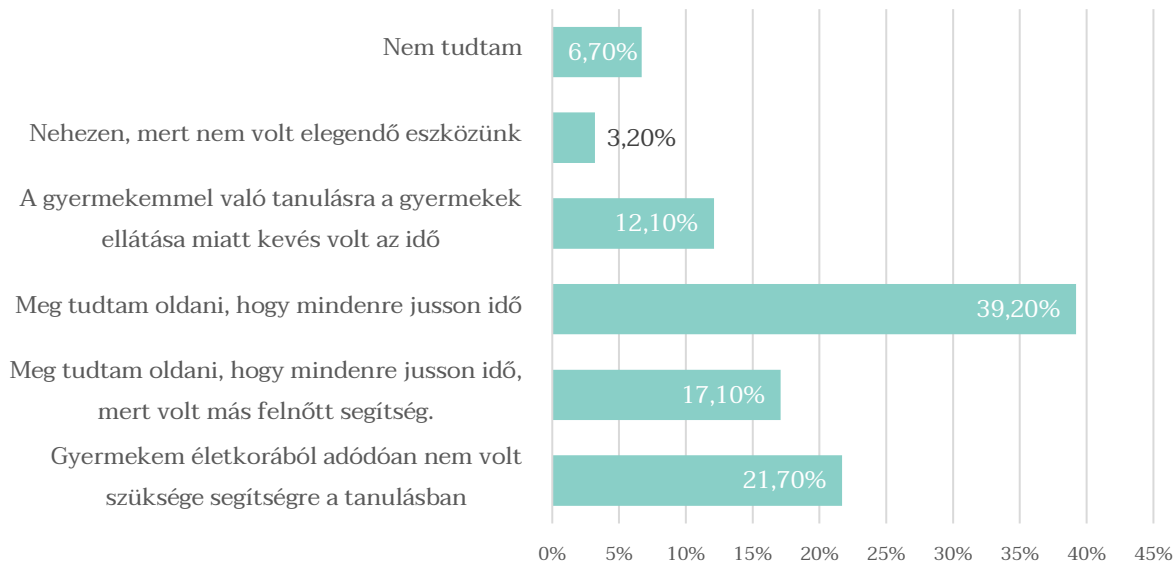

Forrás: Századvég: Digitális átállás a köznevelésben – Szülői és pedagógus adatfelvétel

Általános iskolás gyermekek esetében a gyermek életkorától függően különböző mértékben, de szükség volt szülői segítségre a tanulásban. Látható azonban, hogy **a tavaszi digitális átálláskor a szülők jellemzően nem tudták otthonról végezni a munkájukat. Ez alól a felsőfokú végzettséggel rendelkezők jelentettek csak kivételt, ahogy az is látható, hogy legnagyobb arányban a Budapesten élők tudtak otthonról dolgozni.**

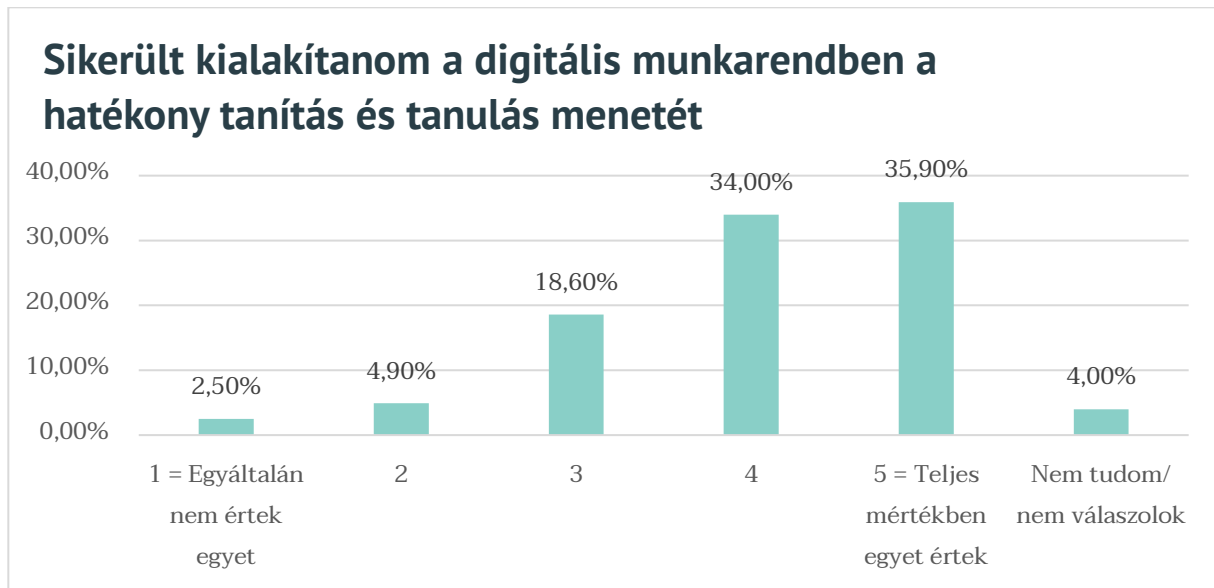
A munkavégzés formájától (otthoni vagy munkahelyi) függetlenül szülők legnagyobb arányban úgy érezték meg tudták oldani, hogy mind a munkavégzésre, mind a gyerekek ellátására és mind a gyermekkel való tanulásra jusson idejük (39,2%). Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy a szülők egy jelentős része úgy érezte, hogy azért jutott ideje a gyerekek ellátására, a munkára és a gyerekekkel való tanulásra is, mert volt más felnőtt segítsége.

Össze tudta egyeztetni a munkavégzést a gyerekek ellátásával és a gyermekkel való tanulással?

Forrás: Századvég: Digitális átállás a köznevelésben – Szülői adatfelvétel

A pedagógusok időbeosztása is jelentősen megváltozott az új tanítási helyzetben: több időt töltöttek az óráikra készüléssel a távolléti digitális munkarendre való átállás után, mint a hagyományos tanrend idején. Hagyományos tanrend idején jellemzően 6-10 órát töltöttek hetente a felkészüléssel (a pedagógusok 33%-a), míg a digitális munkarend bevezetése után a pedagógusok 21%-a saját értékelése szerint 26 órát vagy többet készült egy héten. Ennek oka lehet, hogy meg kellett találniuk a tanításhoz a megfelelő felületeket, ezeken a felületeken pedig ki kellett alakítani a tanítási környezeteket, valamint a tananyagokat is online formában is létre kellett hozni. **Ezen nehézségek ellenére a pedagógusok összességében közel 70%-a (69,9%) úgy ítélte meg, hogy ki tudta alakítani a tavaszi távolléti digitális munkarend ideje alatt a hatékony tanítás és tanulás menetét.**

Forrás: Századvég: Digitális átállás a köznevelésben – Pedagógus adatfelvétel

A szülők az új helyzetben jellemzően úgy érezték, hogy szükségük van valamilyen támogatásra ahhoz, hogy a gyereküknek megfelelően tudjanak segíteni. Leggyakrabban egy családtagtól vagy ismerőstől, a gyerekeik tanáraitól vagy a közösségi média felületeken kértek segítséget a felmerülő problémák, nehézségek megoldásában. A pedagógusoktól kapott segítséggel jellemzően elégedettek voltak, valamint felkészültnek is tartották a pedagógusokat: 57,4 százaléka inkább elégedett volt a pedagógusok felkészültségével. Fontos megjegyezni, **hogy abban az esetben, ha a pedagógus élő videós bejelentkezéssel tartott órát, a szülők felkészültebbnek találták, mint más órátartási módok esetében.**

Természetesen a pedagógusok is találkoztak nehézségekkel: felmerültek technikai problémák és módszertani problémák is. Mindkét probléma esetében jellemzően a kollégáikkal egyeztettek, illetve a közösségi média felületein is kértek segítséget, feltételezhetően a különböző szakmai, digitális munkarendben való tanítást támogató csoportokban.

Az órákon való részvétel alakulása fontos dimenziója a távolléti digitális munkarend vizsgálatának, mert ezáltal képet kaphatunk arról, hogy mennyire tudtak részt venni a diákok a képzésben. **A szülők 79,5 százaléka szerint a gyerekük minden órán részt vett, míg 6,3 százaléka mondta azt,**

hogy egyáltalán nem tudott gyermeke részt venni az órákon. A pedagógusok tapasztalatai is hasonlóak voltak: 62,4 százalékuk szerint a legtöbb diákjuk rendszeresen részt vett az órákon, míg 4,5 százalék rendszeresen nem vett részt. A pedagógusok a hiányzás okának a támogató szülő/gondviselő hiányát, a megfelelő digitális eszköz hiányát, valamint azt tartották, hogy nem tanítási időként tekintettek a távolléti digitális munkarendre a diákok, hanem inkább szünetnek gondolták.

A távolléti digitális munkarend a szülők és pedagógusok mellett a diákokra is hatással volt, hiszen nem találkozhattak barátaikkal, tanáraikkal, egy új környezetben kellett megtanulniuk az új ismereteket. A szülők megítélése alapján a távolléti digitális munkarend során a diákok 83,3 százalékát megviselte az iskolai közösségtől való távollét. Ez a hiány jellemzően az első hónap után vált érezhetővé.

Összegzés

Felméréseink alapján megállapítható, hogy a digitális tanrendre való átállásnak a diákok körében nem volt számottevő technikai vagy tudásbeli akadály. A szülők jellemzően nem tudták otthonról végezni munkájukat a tavaly tavaszi időszakban, azonban úgy érezték, össze tudták egyeztetni a munkát, a gyermekekkel való tanulást és a gyermekek ellátását. Ahhoz, hogy ebben az új tanulási helyzetben boldogulni tudjanak, szükségük volt segítségre is, amit a családtól, ismerősöktől és a pedagógusoktól kértek. A gyermekekkel való tanulásban a pedagógusoktól kapott segítséggel elégedettek voltak, hasznosnak találták. Bár a pedagógusok több időt töltöttek az órákra készüléssel a digitális munkarend alatt, mint korábban, a kezdeti nehézségek után úgy érezték, sikerült kialakítaniuk a hatékony tanítás-tanulás menetét.

Budapest, 2021. március 30.

Századvég Gazdaságkutató Zrt.